

Posudek

disertační práce Mgr. Andrey Rozkocové „Role školní inspekce a vnitřního hodnocení školy v procesu rozvoje školy“. Praha, PdF UK 2005, 119 stran plus přílohy.

Autorka se ve svém spisu věnuje tématu bezesporu aktuálnímu – role školní inspekce byla (a pravděpodobně i nadále bude) jedním z významných a v jisté míře dilematických témat řízení škol a školství, vnitřní hodnocení škol pak je jasně jedním ze zásadních témat dneška. O významu procesů rozvoje škol pak netřeba pochybovat – čtenář se tak již z ohlášeného názvu spojujícího tří výše uvedené kategorie může těšit na zajímavé pojednání k otázkám dneška.

Struktura práce a její obsahové proporce ovšem zčásti odpovídají ohlášenému tématu. Práce je rozdělena do čtyř celků, kterým předchází Úvod a po nich následuje Závěr s Prameny a literaturou a dvěma přílohami. Čtyři celky hlavního těla práce jsou obsahově zaměřeny na vývoj školní inspekce v českých zemích, současné trendy a vývojové tendence školní inspekce z celoevropského hlediska, rozvoj sebehodnocení škol v evropských zemích, sondu na téma sebehodnocení škol – pohled inspektorů. Tyto části nejsou rovnoměrné rozsahem (poslední část je velmi subtilní). Zvolená struktura by mohla být zpevněna explicitním vyjádřením vztahu věcí k rozvoji školy. Prosím autorku, aby se k této otázce při obhajobě vyjádřila.

V Úvodu autorka naznačuje především obsah práce dle kapitol a některé metodologické aspekty věci. Snaží se, jak uvádí, „o komparativní přístup a syntézu dobrých návrhů a myšlenek vztahených k tématu“. Jde jistě o pozitivní záměr. Prosím, aby při obhajobě autorka komparativní metodu doložila a aby také vysvětlila, jak se pozná „dobrý“ návrh od „nedobrého“. V další části Úvodu je pasáž nazvaná „Důležité pojmy“. V nich autorka uvádí některé z těch, jež dále v textu používá – navrhuji, aby při obhajobě autorka vysvětlila, vnímá-li rozdíl mezi sebehodnocením a autoevaluací školy a dále mezi evaluací, monitorováním a kontrolou.

První část jádra práce je zaměřena na vývoj školní inspekce v českých zemích. Autorka postupně nabízí pojednání o školní inspekci v pěti různých obdobích: před r. 1918, v letech 1918-1938, 1939-1948, 1948-1989, po r. 1989. Nevícce pozornosti věnuje poslednímu období. Téma vztahené k uvedeným obdobím autorka v různě intenzivní míře představuje. Mezitím se autorka občas odhodlává k formulaci současných požadavků, místy věc shrnuje, jindy krátce komentuje. Zejména u obecnějších pasáží bych přivítal explicitní doklady o práci s odbornou literaturou (prosím o uvedení klíčových zdrojů u obhajoby).

V části druhé (Současné trendy a vývojové tendence školní inspekce z celoevropského hlediska) nabízí autorka řadu zajímavých informací z různých zemí Evropy. Postupně je čtenář seznamován s poznatky o školní inspekci v Anglii a Walesu, Nizozemí, Belgii, Francii. Podobně jako v jiných částech, i zde je každá podkapitola opatřena Komentářem – obvykle ku prospěchu věci. Následuje podkapitola shrnující „inspirující prvky“ a přinášející „zamyšlení nad některými aspekty výše uvedených inspekčních systémů“ – v ní se autorka věnuje především francouzské situaci, kterou do jisté míry srovnává s českou. Prosím, aby se autorka vyjádřila k sousloví „celoevropské hledisko“, resp. „Evropa“, a dále k pojmům „úplná evaluace škol“ a „správná administrativa škol“ (s. 39).

Třetí kapitola je zaměřena na rozvoj sebehodnocení škol v evropských zemích. Hlavním pramenem je autorce projekt ESSE. To je výhodou i potenciálním rizikem zároveň. Autorka

se opírá o solidní informace, způsob práce s nimi mohl jít ovšem nad rámec kompilace. Původní Komentáře mají proměnlivou hodnotu – autorka se v nich někdy neubrání subjektivismu, opoře o dojmy spíše než o solidní prameny, přísnějšímu zaměření na jádro věci. Další pasáže jsou pak – v podobném duchu – pojednáním o dalších projektech (INIS, Kvalita).

V části čtvrté, nazvané „Sonda na téma sebehodnocení – pohled inspektorů“, pak autorka dobře informuje o své snaze zjistit postoje inspektorů k sebehodnocení škol. Jak uvádí, sama si je vědoma omezení svého postupu. I přesto by věci prospěla důkladnější diskuse zjištěného.

V široce pojatém Závěru bych uvítal jasnější zdůraznění toho, co autorka z předchozího textu vyvozuje ve vztahu k ohlášenému tématu.

Jsem si vědom, že zdroje ke zvolenému tématu nejsou nejhojnější, často se jedná spíše o technické a žurnalistické texty, nemnoho českých autorů se tématu věnuje důkladněji. Přesto doporučuji, aby se autorka při obhajobě vyjádřila k výběru použité literatury a ke způsobu práce s ní. Předpokládám, že literatura do jisté míry determinoval i styl psaní autorky, v němž by na některých místech hlubší ponor, analyticko-syntetické, ale i analogické a (ohlášené) komparativní postupy práci rozhodně prospěly.

Formálně je práce na velmi dobré úrovni.

Vnímám posuny, k nimž v textu došlo oproti minulé verzi práce – a považuji je za vcelku pozitivní. Prosím, aby se autorka vyjádřila v výše uvedenému a doporučuji, aby její odpovědi byly vzaty významně v potaz při rozhodování o výsledku obhajoby.

V Brně, 1. listopadu 21005

Milan Pol